

Růžena Fikejzlová - Baumová

Austrálie očíma ženy

RŮŽENA
FIKEJZLOVÁ - BAUMOVÁ

AUSTRÁLIE
OČIMA ŽENY

Věnuji vzácné české ženě

PANÍ F. F. PLAMÍNKOVÉ

Úvod

Baumovi na palubě lodi Romolo

V srdci každého z nás se rodí a dřímají přání – osud některé splní a jiné probudí, aby se svou silou a žářem sama probjovala obtížemi.

Já miluji dálky, cestování, živly a moře a v mém srdci se střídala touha po severských zemích s touhou poznat Austrálii. Proč právě Austrálii? – snad proto, že je tak vzdálená a nám málo známá.

Vpravdě jsem ani nedoufala, že to vše spatřím, protože však stejné nebo podobné zájmy vábí k sobě druhy a přátele podobných sklonů, přivedl mi osud do cesty manžela-přírodopisce. Cestování patří k jeho práci i zájmům. Nu a tak jsem uviděla ze světa nejen obojí, po čem

jsem především toužila, ale i mnohem více, často za okolností velmi napínavých a vzrušujících.

Plán cesty do Austrálie se mění ve skutečnost. Jak a kdy se začíná cesta, zná většina z vás z vlastní zkušenosti. Někdy je k přípravě zapotřebí několika hodin, a jindy vám zabere několik týdnů i měsíců. Naše cesta, jež měla přibližně trvati celý rok a jež měla vědecké účely, znamenala pro nás důkladnou přípravu a prostudování všech okolností až do podrobností. Již dvě léta napřed obstaráváme si různé pomůcky, půl roku napřed zvláštní cestovní vůz a poslední týdny jsme v jediném spěchu a shonu za vším, čeho bude třeba na tak dlouhou dobu pobytu za hranicemi své vlasti, v krajích vysoce civilizovaných i v poušti.

Unavené vysvobozuje nás na chvílku odjezd. Jen na chvílku si oddychneme, a pak nastává nový řetěz starostí, práce, radosti i odříkání.

Rozloučili jsme se se všemi a se vším, co máme rádi doma; s rodinou i s přáteli, s klidným, laskavým pohodlím. Opustili jsme poklad, který vám, aniž tušíte, dává kruh dobrých přátel. Opustili jsme jistotu, kterou cítíme doma, abychom všechny tyto cenné dary a hodnoty na nějaký čas vyměnili za zajímavou a napínavou nejistotu a za chvíle, kdy budeme sami uprostřed divočiny, chráněni jen svou silnou vírou a vůlí.

Cesta z Prahy do Austrálie trvala 47 dní. Odjížděli jsme v zimě přes Šumavu. Znáte její zimní pohádkovou krásu i stříbrolesklé svahy Alp. Znáte je buď ze zkušenosti anebo z filmových snímků. Znáte i nevinnou krásu kvetoucích citronů a pomerančů na Riviere i sladkou modř Středozevního moře. To vše utíká kolem oken

našeho obytného automobilu. A pak nás loď unáší do stínu Vesuvu, do opěvované Neapole a svěží ráno dopřává čarokrásného pohledu na zrůžovělý kotouč Etny na Sicílii.

A pak už se naše loď rozjela na širé moře a jen v dálce jsme kukátkem zahlédli pohoří na Krétě, zavadili o kousek Afriky v Port Saidu, o cípek Indie na Ceyloně, hladili pohledem Kokosové ostrovy v Indickém oceáně a zamířili k západní Austrálii.

Byly to nádherné dni na moři, kdy jsme s rozkoší ssáli měkký sametový mořský vzduch a nechali se laskat lehounkými paprsky jarního sluníčka. Některé z paprsků hladily nás a jiné zas tančily rejem zlatých hvězdiček na mořské hladině. Vždycky jsem za takových okamžiků želela, že naše drahá vlast nemá kousíček moře. Jeho temné dálky za noci jsou jako neznámá budoucnost a krása měsíčního světla, rozlitá po jeho vlnách, unáší mě vždycky do pohádkových sfér.

Ovšem, jsou tu i dni, kdy se moře hněvá a s hukotem a řevem doráží na boky lodi, jako by ji chtělo roztříštit. V lanoví to sviští a nařiká a vám se zdá, že nutně musí přijít konec. Nad vámi je temné nebe, kolem tisíce kilometrů moře a při pomýšlení, že i pod vámi by se ke dnu napočítal nějaký ten kilometr, odevzdáváte se do rukou nejvyššího a vzpomínáte jen na všecky, kdo vás mají rádi a kdo zesmutnějí, nevrátíte-li se. Ale nic se nestane. Moře se přestane zlobit, slunečko i měsíc s hvězdami se opět vrátí, aby vám zkrášlily život, než vás pro změnu navštíví krutá vedra v Rudém moři. Nejedete-li snad náhodou na nějaké zvlášť luxusní lodi, která má chlazené místnosti, jsou tyto dni docela jistě očištěním za vaše hříchy. Vzduch je nedýchatelný, přeplněný vodními parami a všechno je vlhké, od vašich vlasů až po ložní prádlo. Jídlo je téměř utrpením a tak se omezujete na

trochu zeleniny, kávy a čaje, ale zato konzumujete nezdravé množství vody a limonády, ne příliš studené, abyste se nezachladili. Po celé dny se koupete ve vlastním potu. Převlékání ani lázně nepomáhají a fyzická námaha s tím spojená a nutnost zůstat v místnosti často situaci jen zhoršují. A spát? To se vám podaří sotva jen několik chvil, i když jste vydatně zásobeni přípravky pro spaní.

Avšak i to skončí a zapomenete na to. Jeden čarokrásný tropický večer na moři vás za všechno odmění.

Jako dnes to vidím. Šla jsem se trochu projít po palubě a podívat se na moře a svoji milovanou „cestičku do ráje“, jak jsem nazývala měsíční odraz v moři. Opírám se o zábradlí a tu spatřuji nádhernou podívanou: fosforeskující moře. Všichni jsme nadšeni tím krásným divadlem tropických moří. Je to jako pohádka, jako by si Neptun, král moří, svítil pod hladinou zelenomodrými reflektory anebo jako by zelenomodré plaménky poskakovaly a olizovaly povrch mořské hladiny tam, kde se voda přelévá a pění. Díváme se a díváme – vypadá to jako zázrak a přece je to život. Horká tropická noc přivábila drobnohledná zvířátka z chladných hlubin a ve vzduchu obsažený kyslík při styku s nimi způsobil, že světélkují jako naše světlušky.

I obloha mění svůj obraz v krajinách kolem rovníku; na místo známých Vozů se objevuje opěvovaný Jižní kříž, ale Mléčná dráha se mi tu zdá poněkud chudší.

Třídvacátý den plavby po moři se ocitáme na rovníku. Sedím na palubě a dívám se, jak v dálce z velikého mračna prší.

Vtom příkluše na palubu náš palubní námořníček se spoustou vlajek. Dostal nařízení, aby vyzdobil palubu; večer bude maškarní zábava, vlastně rovníková slavnost.

Jsem na to velice zvědava. Když přišel čas k večeři, scházejí se dámy ve velkých večerních oblecích a ozdobeny květinami a šperky. Každý z nás má na stole dáreček od lodní společnosti. Jsou to malé perokresby Benátek nebo Říma, pouzdra na cigarety a jiné drobnůstky mimo pestré, maškarní čepice a trumpetky s třásněmi. Večeře je slavnostní a nechybí ani šampaňské. Cestující jsou v dobré náladě a za chvíli se jídelnou rozléhají podivně nevábivé zvuky trumpetek a píšťalek. Při zavřených očích by si člověk mohl dobře představit hlouček dětí o pouti.

Růžena Baumová na palubě lodi Romolo

V rozjařené náladě pronášejí cestující přípitky a děkované proslovy kapitánovi, a všichni společně mu na počest zpíváme pochvalnou píseň. Večeře skončila a odcházíme na palubu, kde dámy tančí podivný, prý rusalcí tanec a zpívají si k tomu melodie z Rose Marie. Obvyklý večerní program v biografu je rozšířen o zmrzlinu a o tanec.

Ale běda! Jediný svobodný pasažér se „ulil“ do postele a tak pan kapitán nakomandoval k tanci lodní důstojníky.

Při rovníkových slavnostech bývá podle tradice účasten bůh Neptun, vládce moří. Rozhněván vystupuje na loď a zatkne kapitána. Usmíří se jen slibem, že všichni, kdo jedou po prvé přes rovník, musí být pokřtěni mořskou vodou. Někde skutečně musí nováčkové do vody a jsou bez milosti shozeni do lodního koupadla; jinde se to trochu obchází a polévají se drahocenným šampaňským anebo, a to hlavně u dam, omezuje se Neptun na kolínskou vodu nebo na voňavku.

Na počest novokřtěnců pak bývají slavnosti, různě bohaté i pestré podle nálady a podle množství zúčastněných a podle toho, jak se to kdy vydaří. Vyvádějí se všelijaké žertovné kousky, taškařiny atd., jako o maškarních plesech.

Austrálie na obzoru – první dojmy

Snídaně ve voze

Měníme nekonečnou modř oceánů za zeleň australského pobřeží. Poslední dny jsme trochu nepokojní. Střídavě vyhlížíme na obzoru tmavý pruh země anebo se snažíme nepozorovat rozčilení tím, že částečně balíme a zdánlivě klidně si vyměňujeme adresy a fotografie

se spolucestujícími a ujednáváme si s nimi schůzky v Melbourne, v Sydney i v Brisbane. Těšíme se na dopisy z domova, na klokany i na medvídky koaly a na všechno to neznámé, co nás očekává. V koutečku duše si však říkám: „Jen, aby to všechno dobře dopadlo.“

Prvního února kolem půlnoci jsme dopluli do Freemantlu a loď kotví před přístavem. Australští dělníci v noci nepracují a také ani policie a lékař nepřijdou dříve než mezi osmou a devátou ráno. My vstáváme brzy, jsme nedočkavi a zvědaví. Zcela připraveni k vystoupení pobíháme po palubě. Loučíme se s mořem a pak zase s nadějemi hledíme k břehům pátého zemědělu.

Přístav Freemantle leží v malé zátocě a opodál vykukuje z vody několik ostrůvků, obydlených jen hejny mořských ptáků.

Lékař přišel výjimečně již před osmou a svou prohlídku omezil na to, že se nám podíval na dlaně i na hřbet rukou, jsme-li běloši – barevní nemají do Austrálie přístupu.

I policejní úředník je velmi přívětivý. Přišel za námi do jídelny s dotazem, zdali bychom mohli tu naši věc vyřídit, jestliže ovšem nesnídáme. Musili jsme ještě pak čekat na vylození auta a tak jsme přecházeli po palubě. Jiří nadšeně fotografoval nové druhy mořských ptáků. Přišli též žurnalisté, aby si odnesli obrázky a interview.

Přímo tropické vedro provázelo již naše první kroky na australské půdě, a to když jsme opustili naši pohostinnou loď a šli do přístavu obstarávat celní záležitosti. Trvalo to tři dny, než jsme byli volni, proti vši dobré vůli celních úředníků, z nichž tu zvláště vzpomínáme na přívětivého revisora, milého bělovlasého a důstojného dědouška. Vypadal jako z románu a tak rád by nám byl odpustil značnou kauci, kterou jsme přece jen nakonec museli složit. Svým třídenním

utrpením jsme snad vykoupili mnohé, kteří přijedou do Austrálie autem. Nebudou již musít skládat kauci. Západoaustralský autoklub si na podkladě našeho případu vymohl povolení, aby cizinci mohli pro dočasný pobyt na svá auta používat karnetu.

Hned první naše cesta v Perthu vedla na konsulát. Byli jsme přímo žízni po zprávách z domova a sami jsme hned z přístavu telegrafovali domů

Perth i okolí se nám velice líbí. Město vypadá asi tak, jako kdyby Mariánské Lázně byly větší a ležely v rovině. Všecko je čistounké a úhledné a každý domek má svou zahrádku. Vilky jsou často stavěny z červených cihel. Vegetace je naprosto odlišná a stromy jen listnaté, vyjma *araukarie*, dovezené tam z Jižní Ameriky. Škoda, že nemilosrdně paprsky letního slunce tak žhnou. Pod jejich dotyky uvádá poslední krása proslulých květů Západní Austrálie.

Perth je hlavní město Západní Austrálie. Má několik větších, velmi živých obchodních ulic s pečlivě upravenými a ozdobenými výklady. Ulice mají podloubí po celé délce; je to velmi výhodné za horkých australských letních dnů. Je tam jen několik hodně vysokých budov, ostatní mají nejvýše dvě neb tři poschodí. Obytné vilky jsou skoro vždy přízemní. Hojnost bohatých parků s palmami a se sportovními hřišti a spousta vlastních zahrad u vilek činí z Perthu učiněný ráj pro bydlení.

Australané jsou veselí, sportovní a přívětiví. Dámy jsou elegantní a silně se líčí. Páni jsou opravdu krásných typů; většinou vysocí, silní, opálení a modroocí. Všichni náruživě pěstují a milují sport a velká většina zná řídit auto – i dam je tam vidět u volantu mnohem větší počet než kdekoliv jinde.

V hlavních městech a v městech vůbec nemůžeme bydlet ve svém domově na kolečkách a proto jsme se ubytovali v hotelu. Je to trošku staromódnější hotel, ale v pěkné poloze. Ze široké verandy je krásný pohled na sportovní hřiště a na Labutí řeku, která tam tvoří široký záliv.

Pokoj v hotelu se tam najímá jedině k celému zaopatření a není nijak levný. Zato však se máme báječně. Potom jsem na to často vzpomínala ve vnitrozemí, kde časy byly méně příznivé.

Bohatou večeři začínaly polévka z ústřic a výborná ryba, pak přišlo vajíčko, kuře s rajskými jablíčky, kompot z ringlí se šlehanou smetanou a černá káva. Nebyly to ani všechny chody, které jsme mohli mít.

Zajímavostí je tam, že koupelny jsou všem hostům kdykoliv k dispozici. Jsou dámské a pánské a mají odděleníčko se sprchami.

Jen náš pokoj byl trochu dusný; byl dost malý a poslední, který ještě byl volný. Únor je nejteplejší měsíc, ve dne je příšerné vedro a v noci zase dusno. Nemohla jsem usnout a tak jsem se v 11 hodin oblékla a šla se projít ven. Pak jsem chvíli psala dopisy a nakonec unavena znovu šla spát. Byli jsme k smrti unaveni z toho běhání, ze starostí i z vedra a sotva jsme začínali usínat, pobzukovali si po pokoji komáři. Nešťastnou náhodou jsme si nevšimli, že je moskitiera jen na jedné posteli. Jiří mi ji popustil, ale neměla jsem to srdce nechat ho kousat a tak jsme si lehli na jednu postel oba. Byla trochu úzká pro nás dva a ještě k tomu kraje drátěnek byly volné a spadávaly, takže jsme se obávali, že se někdo z nás sešine dolů. Urovnali jsme to tak, že jsme si lehli jako sardinky v krabičce, každý z nás hlavou k jednomu konci

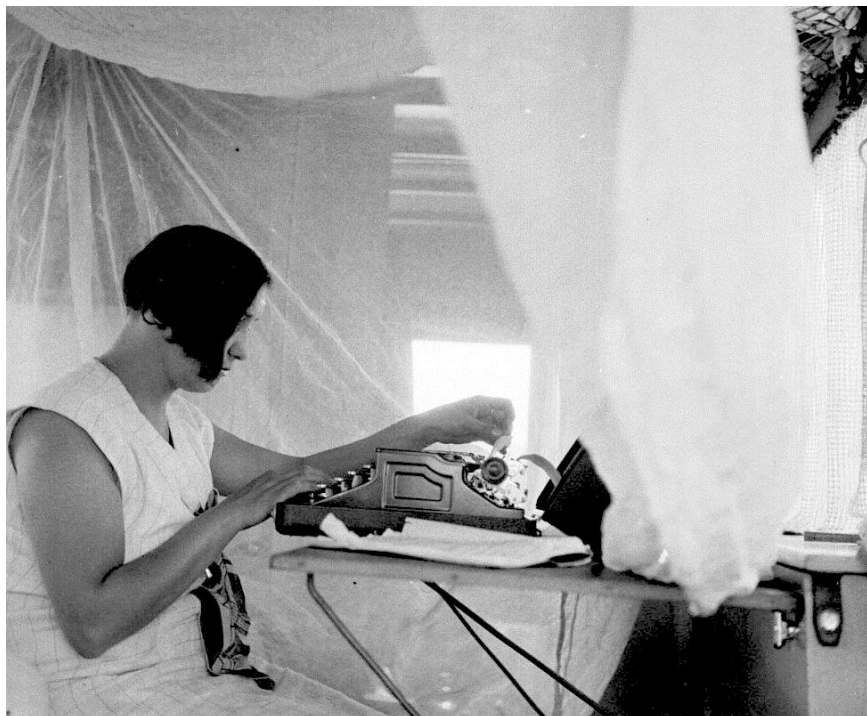
postele. Moc dobře, ba ani dobře se nám nespalo, ale komáři na nás nemohli a noc jakž takž utekla.

Podle australského zvyku přinesla nám pokojská ráno kávu o půl osmé, k tomu malý zákusek a noviny. Byla v nich i reportáž o naší cestě. Teprve o půl deváté se podávala pravá bohatá snídaně; šunka na různé způsoby, ryby, vajíčka, omelety i všelijaké maso, pak kompoty i ovoce, mimo kávu nebo čaj s chlebem nebo topinky. Ani oběd si nezadal a byl skvělý. Stoly byly bohatě ozdobeny květinami. A co je ještě velmi krásné, že se nemusí zamykat pokoje. Lidé jsou poctiví a jen zřídkakdy se něco ztratí. Je to překrásný pocit pro nás i pro ty, kteří to mohou o sobě říci. Ani rodinné domky a vilky nezamykají hlavně v Západní Austrálii přesto, že většina obyvatel v horkých letních měsících spí na verandách. S oprávněnou pýchou vyprávěli nám známí v Perthu, že dvacet let se tam nestala žádná loupež a vražda. Teprve před naším příjezdem byl jeden takový případ a ten pobouřil obyvatelstvo celé Západní Austrálie a dopadený viník musil být velmi přísně potrestán.

V Perthu máme brzo hodně přátel; tisk i společnost věnuje hodně pozornosti naší proponované cestě i našemu českému obytnému autu, které je k tomu účelu podle jejich názoru upraveno přímo ideálně.

Čas však letí a povinnost volá. Obstaráváme si proto ještě poslední věci, kterých je třeba, a opouštíme pohostinný Perth, abychom jeho stinné zahrádky a aleje vyměnili za výheň pouště.

Oáza v poušti

Ružena Baumová píše deník ve voze pod moskytiérou.

Fata morgana mizí a jen cesta se červená do daleka. Jasná modrá obloha se na chvíličku pokryla lehounkými bílými mráčky, které aspoň na chvíli mírní žár slunečních paprsků. Máme teď pouze něco přes třicet stupňů Celsia. Naše nově chycená ještěrka je v bedně neklidná, snad ji pošleme letadlem domů. Otvírá na nás stále ještě svou širokou bezzubou hubičku, ale zdá se již trochu krotší, dostala dnes

k obědu kousek ringle a rajského jablíčka. Sami jsme narychlo poobědvali čaj, párky z Moravy (z konzervy) a několik sušenek. Pospícháme, máme již málo vody a musíme dorazit do nejbližšího městečka. Jsme doposud v polocivilisované krajině a tak během dne jsme jeli kolem dvou farem. Jedna je veselá uprostřed zeleně a ta druhá mnoho mil dále ve vyprahlé stepi. Má jen malou zahrádku a tenisový kurt. Cesta je dnes velmi špatná, chvílemi se sic jede slušně vyježděnými kolejiemi, ale chvílemi, v místech, kde za deště vyryly vozy hluboké stopy, které pak uschly, se jede prostě hrůzně.

Tu opět potkáváme párek pštrosů – emu. Jiří fotografuje z vozu, ale jsou příliš daleko, budou asi malí. Jsou také velice plaší a již mizí za hustým podrostem. I sbírání přírodnin je dnes velice špatné, přesto, že jsme zastavili bezpočtukrát.

Místy vede cesta přes pozemky farmářů a tu projíždíme vraty. Vjezd je vyzdoben bíle natřenými plechovkami od benzinu. Je to jakési strašidlo na králíky, aby nelezli do ohrazené části pozemku a také aby dobytek neutekl z ohrady. Králíci jsou metlou Austrálie a poslední dny jsme jich viděli spoustu.

Ještě před pátou dojíždíme do Mount Magnet nebo Magnetové Hory, svého dnešního cíle. Již od včera nás velice kouše prach a tak se těšíme, jak se vysprchujeme a vykoupeleme. Autoklubem doporučený hotel se přestavuje a tak naproti v druhém místním hotelu dostáváme pokoj velmi skrovný a opotřebovaný. Má koupelnu, ale ta je až přes dvůr, kdesi skoro v pralese. Sprcha nefunguje a vana je špinavá, snad proto, že voda je zde vzácností. Voda se čerpá větrem – vítr není. Je tu přísný režim; do vany si musíme vodu nanosít sami z plechového tanku na dvoře, a chceme-li vanu mít čistou, musíme si ji umýt sami.

Kufry si také musíme přinést sami a na jídlo přijít včas, jinak nic nedostaneme. Jsme několikadenní jízdou v horku a prací za asistence kousavých a dotěrných much velmi unaveni a teď na místo osvěžení a vzpruhy máme tohle zlobení. Nezbylo, než se spokojit s umytím v umyvadle; nebude alespoň tolik nošení vody. Oč krásnější a jak romantická je noc v naší „Miss Austrálii“ pod oblohou, posetou hvězdami, uprostřed divočiny. Magnetová Hora je nehostinné místo ve vyprahlé pustině. Je tu jen jediný stromeček v celé osadě a ostatek jen vlnitý plech, prach, horko a mouchy. Vzpomínám na naše louky a na mechové polštářky lesů, na jejich chladivý a vonný vzduch.

Píši deník na posteli, ježto v našem pokoji není ani jedna židle.

Noc byla špatná, okno dělalo rámus a lidé se v noci bavili po chodbě, takže jsme skoro nespali – vždyť ani postel nebyla vábná. Ráno brzo jsme odjeli a snídali v lese.

Kraj byl sušší a sušší, až nás parkovitá krajina opustila, vystřídána holou nehostinnou pouští. Chvillemi ještě tu a tam zabloudil chudý keřík, v jehož stínu se schovával veliký varan. Ten se ani moc nebál, zato však klokan i pštrosi-emu pospíchali dlouhými skoky z dohledu. K polednímu jsme dorazili k svému prozatímnímu cíli, k jezeru Austinovu. Je to obrovské jezero skoro vyschlé, jen místy je trochu vody, díky nedávným deštům. Ostatní plocha dna je bílá – je to sůl.

V nejhorších chvílích svého cestování jsme si slibovali, že si oddychneme v hotýlku na břehu jezera. A zatím, jezero je vyschlé a městečko se navlas podobá nehostinné Hoře Magnetové. Jsou to smutná místa, bez přírodní krásy i bez vymožeností civilisace.

Poslední naší nadějí je Day Dawn, o kterém jsme slyšeli mnoho chvály. Je to prý hezké staré hornické městečko. Představovala jsem si